

Asia: VN/25102/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännökohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännökohtaisiin perusteluihin. Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä. Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

Ilmaston liittyviä asiantuntijatehtäviä sijoittuu molempiin organisaatioihin (Lupa- ja valvontavirasto sekä elinvoimakeskukset), mitä Pohjois-Savon ELY-keskus pitää hyvänä ja tarkoituksenmukaisena tilanteessa, missä ilmastokysymysten painoarvo on kasvamassa ja ne ovat vahvasti poikkihallinnollisia.

Lupa- ja valvontaviraston osalta ilmastotehtävän määrittelyssä tulisi tunnistaa, että ilmastokysymyksiä edistetään jo lähtökohtaisesti ilmastolain mukaisen, valtion viranomaisia

koskevan edistämismääräyksen myötä. Uuden ilmastolain velvoitteet tulisi ottaa huomioon rakennettaessa kokonaan uutta virastokokonaisuutta.

Ilmastokysymysten osalta on tarpeen tehdä vahvaa yhteistyötä Lupa- ja valvontaviraston ja elinvoimakeskusten välillä. Koska ilmastotehtäviä on organisoitu molempien virastojen vastuulle, tulisi varmistaa alueellinen yhteistyö sekä työnjakoa tulisi tarkastella myös resurssien näkökulmasta. Keskitettyjen ilmastotehtävien tulisi tukea kaikkia Elinvoimakeskusten alueita.

Vahvan yhteistyön merkitys korostuu myös muissa ympäristötehtävissä, joissa samankaltaisia asiantuntijatehtäviä sijoittuu molempiin organisaatioihin (esimerkiksi alueidenkäyttö, luonnonsuojelu ja vesienhoito).

Pohjois-Savon ELY-keskus pitää tärkeänä sitä, että valtakunnallisesta roolista huolimatta Lupa- ja valvontaviraston tulisi turvata alueellinen läsnäolo esimerkiksi yhdyshenkilötoiminnan kautta, minkä avulla voitaisiin parantaa asiakkaiden palveluiden saatavuutta.

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

13 §:ssä säädettäisiin varautumisen alueellisen yhteistyön järjestämisestä varautumisen yhteistyöalueilla. Järjestely vastaisi pitkälle nyt vallitsevaa tilannetta ja Lupa- ja valvontaviraston tehtävät aluehallintoviraston tehtäviä. Aluehallintouudistuksen aikataulu huomioiden tämä on perusteltua, mutta alueellisen varautumisen toteutusmallin muutostarpeet on otettava valmisteluun viivytyksettä, koska ehdotettu malli ei vastaa alueiden tarpeisiin esimerkiksi maakunnallisten yhteistyörakenteiden ylläpidon ja läsnäolon; tilannekuvan tuottamisen, ylläpidon ja toimittamisen, eikä elinkeinoelämän näkemysten huomioimisen osalta. Lisäksi nykyisen kaltaisen toimintamallin jatkaminen aiheuttaa päällekkäistä toimintaa Lupa- ja valvontaviraston ja muiden toimijoiden, kuten maakunnallisten valmiusfoorumien välillä.

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

-

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

2§:n mukaisesti Pohjois-Savon ELY-keskus katsoo, että elinvoiman käsitteen laaja määrittely on tärkeää elinvoimakeskuksen toiminnan kannalta. Elinvoiman osatekijät muodostavat kokonaisuuden summan ja osatekijät voivat muuttua kehityksen edetessä. Tämä korostaa yhteistyön laajaa tarvetta avoimessa vuorovaikutuksessa eri toimijoiden kanssa.

Pohjois-Savon ELY-keskus esittää, että ehdotetun lain 3 §:n 4 momentti muutetaan kuulumaan seuraavasti: Elinvoimakeskuksen 2 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen valvontatehtävien

hoitaminen on järjestettävä siten, että asioiden käsittelyn puolueettomuus sekä riippumattomuus elinvoimakeskuksen muista tehtävistä varmistetaan.

- Perustelut: Po. lainkohdan tausta on ympäristöhallinnon uudistuksessa 90-luvulla. Silloiseen lakiin ympäristöhallinnosta lisättiin ympäristövaliokunnan mietinnön ja hallintovaliokunnan lausunnon perusteella samaa tarkoitusta tavoitteleva kohta, joka on sittemmin kulkenut mukana hallinnon laeissa. Lainvalmisteluaineistosta (ymvm 14/1994 vp ja havl 10/1994 vp) ilmenee, että tarkoituksena on ollut nimenomaan varmistaa se, että monialaisessa viranomaisessa asiat käsitellään riippumattomasti, ilman saman viranomaisen mahdollisesti ristiriitaisten tavoitteiden vaikutusta.

Elinvoimakeskuksen tehtävänä on työllisyyden alueellinen edistäminen. Hallituksen esityksen mukaan alueellisen työllisyyden edistämisen tehtävässä elinvoimakeskukset toimisivat yhteistyössä alueellaan olevien työllisyysalueiden kanssa. Käytännön yhteistyön ja työllisyyspalvelujen kehittämisen välineenä olisivat alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut, joista elinvoimakeskuksilla olisi päävastuu.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen arvion mukaan kerran vuodessa järjestettävä keskustelu ei ole riittävä toimi edistämään työmarkkinoiden alueellista toimivuutta työvoimapalvelujen hajautuvassa järjestämiskäytännössä. Vuorovaikutuksen työllisyysalueiden kanssa tulee olla jatkuvaa ja elinvoimakeskuksella tulee olla keinoja työllisyysalueiden yhteistyön ja vertaiskehittämisen edistämiseen. Jotta elinvoimakeskukset pystyvät vastaamaan työllisyysalueiden tiedolliseen tukeen reaktiivisesti ja proaktiivisesti pitkin vuotta esim. toimintaympäristön muuttuessa (toimialojen työllisyystilanteet, osaamisen analysointi ja ennakointi alueellisesti tms.), tarvitsevat elinvoimakeskukset työvoimapalvelun pseudonyymia (henkilötietoja, joita ei voida enää yhdistää tiettyyn henkilöön ilman lisätietoja) raakadataa alueensa asiakkaista ja palvelujen käytöstä.

Elinkeinoelämän, työllisyysalueiden ja muiden sidosryhmien tietotarpeet ovat äkillisiä, ennakoimattomia ja moninaisia. Niihin tarvitaan vastauksia alueilta nopeasti ja joustavasti, minkä juuri raakadatan saatavuus mahdollistaa. KEHA-keskuksen jatkossa tuottamat valtakunnalliset tietotuotteet eivät yksistään riitä vastaamaan alueellisiin tarpeisiin. Lisäksi tulevien elinvoimakeskusten muissa lakisääteisissä tehtävissä, kuten yrittäjyyden edistämässä sekä maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämässä ja seurannassa tarvitaan tietoa työnhakijoista ja työvoimapalveluista. Pohjois-Savon ELY-keskus esittää, että lakia työvoimapalvelujen järjestämisestä muutettaisiin niin, että elinvoimakeskusten tiedonsaantioikeuksia täsmennettäisiin valtakunnalliseen tietovarantoon pääsyn osalta sekä laajennettaisiin pseudonymisoidun raakadatan osalta.

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Kehittämisen- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

20 § Kehittämisen- ja hallintokeskuksen virkamiehen toimivalta elinvoimakeskusten hallintoasioiden esittelyssä:

Kehittämisen- ja hallintokeskuksen virkamies esittelee ratkaistaviksi: 1) toimintamenojen käyttösuunnitelman kullekin elinvoimakeskukselle; 2) virkanimitykset ja työsuhteeseen ottamista koskevat päätökset ja palvelussuhteeseen liittyvät päätökset sille elinvoimakeskukselle, jonka virkaan henkilö nimitetään tai jonka työsuhteeseen henkilö otetaan; 3) muut kuin virkavapautta koskevat palvelussuhteeseen liittyvät päätökset sille elinvoimakeskukselle, johon päätöksen kohteena oleva henkilö on palvelussuhteessa;

Pohjois-Savon ELY-keskus pitää tärkeänä, että perustettaville elinvoimakeskuksille turvataan todellinen mahdollisuus sekä välineet suunnitella ja toteuttaa oman henkilöstönsä ja koko keskuksen osaamisen kehittämistä. Pohjois-Savon ELY-keskus esittää, että em. 20 § kohdat 2 ja 3 poistetaan, koska elinvoimakeskusten tulisi voida päättää nämä keskuskohtaisesti. Pohjois-Savon ELY-keskus esittää, että elinvoimakeskuksiin palautetaan hallintojohtajan vakanssi tukemaan viraston johtamista sen ylijohdajan ja osastojen päälliköiden apuna.

Perustelut: Hallintojohtajan ohella elinvoimakeskuksiin tarvitaan myös riittävä henkilöstöasioiden kehittämisen ja johtamisen resurssi, esimerkiksi henkilöstöpäällikkö ja/tai henkilöstöasiantuntija. Nykytilanteessa ELY-keskuksissa ei ole tällaista resurssia. Tämä puute aiheuttaa jatkuvasti ylimääräisiä haasteita virastojen johtamiselle, esihenkilötyölle sekä niiden tärkeimmän resurssin eli henkilöstön osaamisen kehittämiseksi (valitettavan usein tueksi on tarjolla vain KEHA-keskuksen henkilöstöhallinnon sähköpostiosoite). Kun nykyiset 15 ELY-keskusta vuonna 2010 aloittivat, jokaisessa oli sekä hallintojohtaja että henkilöstöasioiden osaajia. Vuonna 2015 mainitut tehtävät siirrettiin ELY-keskuksista niiden hallintoasioita hoitamaan perustettuun kehittämis- ja hallintokeskukseen (KEHA-keskus). Perusteluna siirrolle olivat toiminnan tehostaminen ja kustannusten säästäminen. Tätä tehtävien ja virastoille tärkeän osaamisen siirtoa olisi nyt syytä tarkastella uudelleen, kun valtion aluehallinnon virastojen lukumäärä on pienenemässä kolmanneksella ja samalla niiden keskimääräinen koko kasvaisi (esimerkiksi Itä-Suomen elinvoimakeskuksen henkilöstön määräksi näyttää tulevan yli 300). Esitetty muutos edellyttäisi tarkennuksia asetustekstin 20 § ja lisäksi 21 §.

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

Luvussa 4.1.1.1 Lupa- ja valvontavirasto ja siihen koottavat tehtävät -luvussa sivulla 96 todetaan, että ”Tehtävän (varautumisen alueellinen yhteistyö) hoitaminen maantieteellisellä varautumisen yhteistyöalueella varmistaisi valtakunnallisen viraston alueellisen läsnäolon ja yhteistoiminnan toteutumisen alueellisten viranomaisten ja toimijoiden kanssa.” Ilmaisu on ylioptimistinen. Tehtävien järjestäminen pelkästään varautuisen yhteistyöalueilla ei varmista riittävää alueellista läsnäoloa maakuntatasolla, joka on monien toimijoiden toiminta-alue edellyttäen korvaavia ja täydentäviä varautumisjärjestelyjä, kuten maakunnallisia valmiusfoorumeita.

Kuten Lupa- ja valvontavirastoa koskevan lain 13 §:n kommentoinnin yhteydessä on todettu, alueellisen varautumisen toteutusmallin muutostarpeet on otettava valmisteluun viivytyksettä, koska ehdotettu malli ei vastaa alueiden tarpeisiin esimerkiksi maakunnallisten yhteistyörakenteiden ylläpidon ja läsnäolon, tilannekuvan tuottamisen, ylläpidon ja toimittamisen, eikä elinkeinoelämän näkemysten huomioimisen osalta. Lisäksi nykyisen kaltaisen toimintamallin jatkaminen aiheuttaa päällekkäistä toimintaa Lupa- ja valvontaviraston ja muiden toimijoiden, kuten maakunnallisten valmiusfoorumien välillä.

Valmius- ja varautumisasioiden osalta Pohjois-Savon ELY-keskus katsoo, että keskeistä uudistuksen myötä on varmistua siitä, että valmiusasiat ovat jokaisessa virastossa hoidossa koordinoitusti ja niin, että valtakunnallinen sekä alueellinen yhteistyö on huomioitu kokonaisuutena. Lisäksi tulee huomioida, että jo olemassa olevat maakunnalliset yhteistyörakenteet valmiusasioiden kanssa huomioidaan asioiden keskittämisessä valtakunnalliseen virastoon, eikä jo olemassa olevia hyviä yhteistyörakenteita hukata uudistuksessa. Valmiusasioiden koordinointi yhteen virastoon tukee ja suoraviivaistaa valmiusasioihin liittyvää organisointia valtakunnallisesti. Tulevissa virastoissa tulee varmistua siitä, että valmiusasioiden hoitoon on varattu riittävästi resursseja.

Aluehallinnon uudistuksen myötä tulee varmistua, että yhteistyötä valmiusasioiden hoidossa valtakunnallisesti ei hankaloiteta pirstomalla sitä liikaa, mutta huomioidaan nyt esitettyjen keskittämisten osalta se, että keskittämisellä voidaan saada konkreettisia hyötyjä kokonaisuuksien siirtymisessä yhden viraston alle. Esimerkiksi Traficomiin ollaan siirtämässä julkisen henkilöliikenteen tehtävät ja niistä vastaava henkilöstö, jonka seurauksena elinvoimakeskusten mahdollisuudet poikkeusoloissa perustaa kuljetusohjauksiköitä jatkossa ovat resurssit huomioiden todennäköisesti

hyvin haastavaa. Näin ollen olisi perusteltua, että kuljetusohjausyksiköiden perustaminen ja toiminta olisi Traficomien tehtävänä. Kyseiset tehtävät liittyvät keskeisesti erilaisiin evakointikuljetuksiin, jossa henkilökuljetusverkostot ovat keskeisiä toimijoita. Vastaavasti polttonesteen säännöstelyyn liittyviin asioihin nimetyt henkilöt hoitavat nykyisin julkisen henkilöliikenteen tehtäviä ja ovat myös uudistuksessa siirtymässä Traficomien. Näin ollen olisi loogista, että kyseinen tehtävä siirtyisi osaavan ja kokeneen henkilöstön mukana Traficomiin.

Hallituksen esityksen kohta 4.2.1.2. ”Eräiden liikennetehtävien jakautuminen nykyisen yhdeksän ELY-keskuksen sijasta kymmeneen elinvoimakeskukseen aiheuttaa nykytilanteeseen nähden kustannuksia, joiden arvioidaan olevan suuruudeltaan joidenkinkin henkilötyövuosien laajuisia ja suhteessa virastouudistuksen kokonaisuuteen vähäisiä.” ei ole totuudenmukainen ja on sikäli harhaanjohtava, koska esitetty tehtävien jakaminen lisää olennaisesti henkilöresurssien tarvetta Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan elinvoimakeskusten liikennetehtävien hoitamiseen. Valtionhallinnon vaikeassa ja edelleen tiukkenevassa taloustilanteessa ratkaisu heikentää myös muiden elinvoimakeskusten resursseja ja vaikeuttaa niiden tehtävien hoitamiseen.

Edelleen kohta ”Haasteen merkityksellisyyden arvioinnissa on kuitenkin kiinnitettävä huomiota siihen, että kymmeneen elinvoimakeskukseen yhdistetään 15 nykyistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta, jolloin yksittäisiä elinvoimakeskuksiin koottavia tehtäviä hoitava henkilöstömäärä tulisi nousemaan olennaisesti nykyisestäään.” ei pidä paikkaansa liikenteen ja tienpidon tehtävien osalta, sillä niitä koskevia yhdistämisuudistuksissa ei tapahdu, eriyttämisuudistuksia kylläkin (Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa). Sen sijaan lainsäätäjän olisi hyvä kiinnittää huomiota siihen, että liikenteen ja maanteidenpidon tehtävien hoitaminen on vaarantunut ja vaarantuu edelleen jo pelkästään sen vuoksi, että valtionhallinnon säästöjen saavuttamiseksi virastojen tienpidon ja liikenteen asiantuntijoiden määrä on laskusuunnassa. Esitetty muutos ml. Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ratkaisu on omiaan pahentamaan tilannetta entisestään.

Luku 4.2.5.1. Lupa- ja valvonta virastoon siirtyvien tehtävien kokoaminen yhteen valtakunnallisesti toimivaltaiseen virastoon parantaa mahdollisuuksia hyödyntää voimavaroja ja asiantuntemusta koko maassa. Pohjois-Savon ELY-keskus pitää tärkeänä, että Lupa- ja valvontavirastoissa olisi alueelliset yhteishenkilöt sillä Lupa- ja valvontaviranomainen on monessa asiassa tärkeä yhteistyökumppani.

Luku 4.2.5.2. Elinvoimakeskukset voivat työnjohto- ja valvontaoikeudella jakaa tehtäviä nykytilaa paremmin nykyistä suuremmalle määrälle virkamiehiä, mikä puolestaan tasoittaa virkamiesten työmäärää. Vesienhoidon ja luonnonsuojelun osalta muutos tulee kuitenkin vähentämään merkittävästi nykyisin käytössä olevaan osaamispääomaa. ELY-keskusten tällä hetkellä kiistatta monipuolinen ja vahva osaaminen kaventuu ja linkitys valvonnan, suunnittelun ja toteutuksen kanssa heikkenee. Riski kohdistuu etenkin elinvoimakeskuksiin. Vesienhoidon osalta työn kausiluonteisuus (6 v. sykli) voi myös muodostua ongelmaksi; välillä työ on voimakkaasti määräaikaikoihin sidottua suunnittelua ja välillä työ painottuu lähes täysin toteutukseen. Vesistötehtävien osalta etuina mainittu (”voivat jakaa tehtäviä suuremmalle määrällä virkamiehiä”) ei vaikuta mahdolliselta nykytietojen valossa. On otettava huomioon myös, että Itä-Suomessa tie- ja liikennetehtäviä on jo nyt hoidettu samalla alueella kuin uudessa organisaatiossa, joten tehtäviä ei pystytä jakamaan.

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttinne tästä pykälästä

-

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttinne tästä pykälästä

-

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttinne näistä pykäläistä

4§, 7§ 12 §: Pohjois-Savon ELY-keskus pitää hyvänä ja tarkoituksenmukaisena alueellisen kalataloushallinnon aluejakoa kolmeen toimialueeseen siltä osin, kun se noudattaa nykyisen kaltaista aluejakoa merialueen, sisävesialueen ja Pohjois-Suomen kesken.

Perustelut: Kalatalouden toimialalla tärkeintä on järjestää palvelut sen laajalle asiakaskunnalle ja sidosryhmille käsittäen kalastavat kansalaiset, kaupalliset kalastajat, vesiviljely- ja kalanjalostusyrietykset, kalatalousalueet, vesialueiden omistajat, tutkimuslaitokset, alan järjestöt ym.

Selkeä alueellisiin erityispiirteisiin perustuva aluejako on tehokas ja toiminnallinen ottaen huomioon erilaiset resurssit ja osaamisen tarpeet. Merialueen erityispiirteitä ovat meri- ja rannikkokalastus, EU:n yhteisen kalastuspolitiikan kiintiövalvonta ja kalatalouden EU-rahoituksen toimeenpano. Sisävesialueella järvikalastus ja kalastuslain toimeenpano sekä Pohjois-Suomessa erityisesti rajajokien lohenkalastuksen järjestäminen yhdessä naapurimaiden kanssa. Kalatalouden EU-rahoitus kohdentuu eri tavoin merialueella ja sisämaassa. Henkilöstön resurssit ja osaaminen vastaavat nykyistä aluejakoa.

Kalatalous on laaja sekä moniulotteinen tehtäväkokonaisuus ja tarvitsee monenlaista osaamista. Sen tehtävänä on edistää kestävä kalastusta ja kalavarojen hoitoa, valvoa yleistä kalatalousetua sekä tukea elinkeinokalatalouden kehittymistä ja kilpailukykyä. Resurssien ja osaamisen tehokas käyttö perustuu erikoistumisiin toimialueiden sisällä ja välillä. Erikoistumiset lisäävät yhteistä osaamista ja samalla mahdollistavat alueelliset palvelut ja läsnäolon.

Tehtävät keskittyvät lisääntyvästi kalastuksen järjestämiseen, joka vahvistaa kalavaroja kaupallisen ja vapaa-ajan kalatalouden tarpeisiin. Eniten resursseja vaativa yksittäinen tehtävä on EU:n yhteisten kalastuskiintiöiden valvonta rannikko- ja merialueella. Uudistunut kalastuslaki on tuonut runsaasti kalastuksen säätelyyn kuuluvia tehtäviä kuten mm. alamittarajoitukset, pyydystekniset rajoitukset, alueelliset ja syvyyssvyöhykerajoitukset, erilaiset poikkeusluvut ja määritykset sekä norpansuojelua koskevat rajoitukset. Uutena tehtävänä on kalastuslupien myöntäminen kaupallisille kalastajille.

Vesienhoidon tai vesitaloustehtävien järjestämiseen määritellyt alueet eivät ole yhteen sopivia kalatalouden toimialueiden kanssa, koska tehtävät ja tarpeet ovat siinä määrin erilaisia. Kalatalousalaa edustavat järjestöt ovat pitäneet kolmen kalataloustehtävien aluejakoa palveluiden kannalta toimivana, toimialaa edistävänä ja kustannustehokkaana.

7 §: Pohjois-Savon ELY-keskus esittää, että pykälän toiseen momenttiin lisätään Itä-Suomen elinvoimakeskuksen toimialueeksi kalatalousasioissa Päijät-Hämeen maakunta. Vastaavasti muutettaisiin Etelä-Suomen elinvoimakeskuksen ehdotettua toimialuetta kalataloustehtävissä. Muutos ei estäisi maakuntaa kuulumasta muilta osin Etelä-Suomen elinvoimakeskuksen toimialueeseen.

Perustelut: Ehdotetun muotoilun mukaan kalatalouden aluehallinnollinnon organisaatioiden (so. toimivaltaisen viranomaisen) välinen raja kulkisi kalataloudellisesti erittäin merkittävällä Päijänteen Tehinselällä. Näin ollen saman selkäveden eri osissa kalataloushallinnon tehtäviä hoitaisi kaksi eri elinvoimakeskusta virkamiehineen, ja mm. yhtenäisen kalastuksensäätelykäytännön saavuttamiseksi tarvittaisiin kaksi eri hakemusta ja hallintopäätöstä.

Elinvoimakeskuksista annettavaksi ehdotetun lain 4 §:n 2 momentissa on määritelty tilanteet, joissa elinvoimakeskus voi hoitaa tehtäviä toisen elinvoimakeskuksen toimialueella. Momentin kohtien 1 ja 2 mukaan näin voidaan toimia, jos voidaan varmistaa asiakkaiden yhdenmukainen kohtelu ja tehostaa valtion henkilöstövoimavarojen käyttöä. Kalatalousyksikön esitys palvelee näitä molempia tavoitteita.

Pohjois-Savon ELY-keskus ei pidä tarkoituksenmukaisena, että [Etelä-Suomen] elinvoimakeskus hoitaisi 1 §:ssä tarkoitetun toimialueen lisäksi [Kaakkois-Suomen] ja [Itä-Suomen] elinvoimakeskusten toimialueella kotoutumisen edistämisestä annetun lain 33 §:n 3 momentin mukaisen alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneille lapsille tarkoitettujen perheryhmäkotien perustamisesta sopimisen. Merkittävä osa (kolmasosa) ELY-keskusten tehtävistä on keskitetty erilaisin perustein, joka ei alueellisen läsnäolon ja elinvoiman näkökulmasta ole aina

tarkoituksenmukaista. Pohjois-Savon ELY-keskus esittää, ettei ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten perheryhmäkotien ohjaukseen, valvontaan ja rahoitukseen liittyviä tehtäviä keskitetä vain muutamii elinvoimakeskuksiin, vaan tehtäviä hoidetaan niissä elinvoimakeskuksissa, joiden toimialueella perheryhmäkodit sijaitsevat. Mikäli on tarvetta keskittää jotain, niin yksi elinvoimakeskus voisi olla sellainen, jota voisi tarvittaessa konsultoida yhdenmukaisten toimintamallien varmistamiseksi, mutta varsinainen työ hoidetaan kuitenkin siinä elinvoimakeskuksessa, jonka alueella perheryhmäkoti sijaitsee.

Perustelut: Keskittäminen ei tuo lisäarvoa nykyiseen tilanteeseen, koska perheryhmäkotiasioiden hoitamisen tulee tapahtua kussakin maakunnassa tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen, kuntien sekä ryhmä- ja perheryhmäkotien kanssa. Pelkkä sopimus- ja päätösasioiden keskittäminen ei ole järkevää, sillä perheryhmäkotiin liittyvien sopimusten ja päätösten määrä on hyvin vähäinen vuodessa (varsinainen sopimus perheryhmäkodista tehdään kerran sekä vuosittaiset päätökset liittyen budjetin ja seuraavan vuoden toimintasuunnitelman hyväksymiseen ja mahdolliset erityiskustannuskorvauspäätökset). Jos vähäinkin päätös- ja harkintavalta, jonka sopimusten ja päätösten laatiminen alueen elinvoimakeskukselle antaa, ulkoistetaan Etelä-Suomeen, vie se alueen elinvoimakeskukselta tarvittavan mandaatin alueelliseen yhteistyöhön perheryhmäkotiasioissa. Tällä on seurauksia myös muuhun yhteistyöhön po. toimijoiden kanssa, koska keskittämisen myötä hyvinvointialue ja kunnat keskustelevat tässä asiassa suoraan sen elinvoimakeskuksen kanssa, jolla on todellinen päätös- ja harkintavalta asioissa. Keskittäminen edellyttäisi, että myös alueellisen yhteistyön tulisi olla perheryhmäkotiasioista tosiasiallisesti vastaavan elinvoimakeskuksen vastuulla. Alueellisen yhteistyön keskittäminen toimialueen ulkopuolelle ei kokemusten perusteella onnistu.

- Tarkoituksenmukaista ja suositeltavaa sen sijaan olisi keskittää esityksen mukaisesti 36 §:ssä tarkoitettu edustajatoiminnan ohjaus, suunnittelu ja valvonta, 69 §:ssä tarkoitettujen päätösten tekeminen sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 64, 65 ja 68 §:ssä tarkoitettujen päätösten tekeminen.

Ilmatoon liittyviä asiantuntijatehtäviä sijoittuu molempiin organisaatioihin sekä elinvoimakeskuksiin että Lupa- ja valvontavirastoon, mitä Pohjois-Savon ELY-keskuksessa pidetään hyvänä ja tarkoituksenmukaisena tilanteessa, missä ilmastokysymysten painoarvo on kasvamassa ja ne ovat vahvasti poikkihallinnollisia. Elinvoimakeskuksen ilmastokeskittämisen (YM) osalta Pohjois-Savon ELY-keskuksessa katsoo, että nykyinen monipaikkainen, toimivaksi todettu toimintatapa voisi jatkua. Pirkanmaan elinvoimakeskuksen tehtäväksi esitetyn ilmastokeskittämisen etuina Pohjois-Savon ELY-keskus pitää nykyisen Pirkanmaan erikostumistehtävän jo hyväksi todettujen, verkostomaisten toimintatapojen jatkumista.

Elinvoimakeskusten osalta Pohjois-Savon ELY-keskus pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että ilmastotyö on myös osa alueilla tehtävää kehittämistyötä ja yhteistyötä. Alueiden ilmastotyön rahoitus pohjan supistuessa tulee elinvoimakeskuksille turvata mahdollisuudet edistää ilmastotoimia oman alueensa lähtökohdista. Poikkihallinnollisena kysymyksenä ilmasto eroaa tehtävänä suppeammin ja rajatummin määritellyistä, perinteisistä keskitetyistä tehtävistä. Keskitetyille ilmastotehtävälle on ilmastolain mukaisen suunnittelujärjestelmän perusteella tarvetta, mutta kaikissa Elinvoimakeskuksissa on tarpeen tehdä ja tulisi olla mahdollisuus tehdä alue- ja paikallistasoista ilmastotyötä elinvoimakeskuksen oman määrittelyn ja oman alueensa erityispiirteiden mukaisesti.

Ilmastokysymysten osalta on tarpeen tehdä vahvaa yhteistyötä Elinvoimakeskusten ja Lupa- ja valvontaviraston välillä.

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttinne

Pohjois-Savon ELY-keskus pitää hyvänä ja tärkeänä, että elinvoimakeskuksille säädetään toimipaikat kaikkiin maakuntakeskuskaupunkeihin.

Ylijohtajan ohella elinvoimakeskuksen osastojen päälliköiden ja hallintojohtajan tulisi olla työnantajavirkkamiehiä (vaikkei tästä ilmeisesti asetuksella säädetäkään).

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan valtionvirastoon (liite 4) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin Kommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Ei

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

-

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

Laki vesilain muuttamisesta

14:9 §: Pohjois-Savon ELY-keskus esittää, että pykälän ensimmäisen momentin ensimmäiseen virkkeeseen lisätään hakemuksen tekemiseen oikeutetuksi tahoksi myös kalataloustehtäviä hoitava elinvoimakeskus.

Perustelut: Kunnossapitoa vaille jääneellä kalatiellä, padolla tai muulla rakenteella voi olla niin suuri kalataloudellinen merkitys, että ei ole tasapainoista, että hakemusoikeus olisi vain vesiviranomaisella eikä lainkaan sillä, joka valvoo yleistä kalatalousetua. Lainkohdan nykyisen

muotoilun mukaan hakemusoikeutta ei ole rajattu (-- lupaviranomainen voi hakemuksesta oikeuttaa --), eikä sitä ole perusteltua nytkään rajata.

19:7 §: Pykälän 2 momentti alkaa ehdotetussa muodossaan seuraavasti: "Kun 1 momentissa tarkoitettu selvitys on tehty, vesitaloustehtäviä ja kalataloustehtäviä hoitava elinvoimakeskus tai kunta voi hakea lupamääräysten tarkistamista". Pohjois-Savon ELY-keskus esittää, että kohta muutetaan kuulumaan seuraavasti: "Kun 1 momentissa tarkoitettu selvitys on tehty, vesitaloustehtäviä hoitava elinvoimakeskus, kalataloustehtäviä hoitava elinvoimakeskus tai kunta voi hakea lupamääräysten tarkistamista".

Perustelut: Ehdotetun muotoilun voi ymmärtää tarkoittavan tilannetta, jossa sama elinvoimakeskus hoitaa sekä vesitalous- että kalataloustehtäviä. Muutettu muotoilu selkeyttäisi hakemuksen tekemiseen oikeutettujen tahojen määrittelyä tilanteessa, jossa vesitaloustehtäviä ja kalataloustehtäviä selvitysalueella hoitavat eri elinvoimakeskukset.

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Lupa- ja valvontavirastosta annettavan lain 13 §:ssä säädettäisiin varautumisen alueellisen yhteistyön järjestämisestä varautumisen yhteistyöalueilla. Aluehallintouudistuksen aikataulu huomioiden tämä on perusteltua, mutta alueellisen varautumisen toteutusmallin muutostarpeet on otettava valmisteluun viivytyksettä, koska ehdotettu malli ei vastaa alueen toimijoiden tarpeisiin. Lisäksi nykyisen kaltaisen toimintamallin jatkaminen aiheuttaa päällekkäistä toimintaa Lupa- ja valvontaviraston ja muiden toimijoiden välillä. Valmius- ja varautumisasioiden osalta Pohjois-Savon ELY-keskus katsoo, että keskeistä uudistuksen myötä on varmistua siitä, että valmiusasiat ovat jokaisessa virastossa hoidossa koordinoitusti, alueellinen yhteistyö on huomioitu kokonaisuutena, olemassa olevat maakunnalliset yhteistyörakenteet valmiusasioiden kanssa huomioidaan, eikä jo olemassa olevia hyviä yhteistyörakenteita hukata uudistuksessa.

Elinvoimakeskukseen tehtävänä on työllisyyden alueellinen edistäminen yhteistyössä alueellaan olevien työllisyysalueiden kanssa alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskusteluiden kautta, joista elinvoimakeskuksilla olisi päävastuu. Pohjois-Savon ELY-keskuksen arvion mukaan kerran vuodessa järjestettävä keskustelu ei ole riittävä toimi edistämään työmarkkinoiden alueellista toimivuutta työvoimapalvelujen hajautuvassa järjestämisrakenteessa.

Yleisperusteluissa luvussa 4.2.1.2 Vaikutukset julkiseen talouteen oleva maininta, että liikennetehtävien jakautuminen nykyisen yhdeksän ELY-keskuksen sijasta kymmeneen elinvoimakeskukseen aiheuttaa vähäistä suurempia kustannuksia on harhaanjohtava siinä suhteessa, että esitetty tehtävien jakaminen lisää olennaisesti henkilöresurssien tarvetta Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan elinvoimakeskusten liikennetehtävien hoitamiseen. Liikenteen ja tienpidon tehtävien osalta ei myöskään henkilöstömäärä nouse, koska tehtäviä koskevia yhdistymisiä ei tapahdu.

Luvussa 4.2.5.2 mainittu virkamiesten työmäärän tasoittuminen mahdollisuudella jakaa tehtäviä nykytilaa paremmin suuremmalla määrällä virkamiehiä on vesienhoidon ja luonnonsuojelun osalta väärä, sillä muutos tulee vähentämään merkittävästi nykyisin käytössä olevaan osaamispääomaa.

Elinvoimakeskusten toimialueita koskevan luvun 4§, 7§ 12 §: Pohjois-Savon ELY-keskus pitää hyvänä ja tarkoituksenmukaisena alueellisen kalataloushallinnon aluejakoa kolmeen toimialueeseen siltä osin, kun se noudattaa nykyisen kaltaista aluejakoa merialueen, sisävesialueen ja Pohjois-Suomen kesken. Vesienhoidon tai vesitaloustehtävien järjestämiseen määritellyt alueet eivät ole yhteen sopivia kalatalouden toimialueiden kanssa, koska tehtävät ja tarpeet ovat erilaisia. Pohjois-Savon ELY-keskus esittää, että 7§ pykälän toiseen momenttiin muutosta.

Pohjois-Savon ELY-keskus ei pidä tarkoituksenmukaisena, että Etelä-Suomen elinvoimakeskus hoitaisi 1 §:ssä tarkoitetun toimialueen lisäksi Kaakkois-Suomen ja Itä-Suomen elinvoimakeskusten toimialueella kotoutumisen edistämistä annetun lain 33 §:n 3 momentin mukaisen alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneille lapsille tarkoitettujen perheryhmäkotien perustamisesta sopimisen. Pohjois-Savon ELY-keskus esittää, ettei ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten perheryhmäkotien ohjaukseen, valvontaan ja rahoitukseen liittyviä tehtäviä keskitetä vain muutamiiin elinvoimakeskuksiin.

Ilmastoon liittyviä asiantuntijatehtäviä sijoittuu molempiin organisaatioihin, mitä Pohjois-Savon ELY-keskus pitää hyvänä ja tarkoituksenmukaisena tilanteessa, missä ilmastokysymysten painoarvo on kasvamassa ja ne ovat vahvasti poikkihallinnollisia. Ilmastokysymysten osalta on tarpeen tehdä vahvaa yhteistyötä Lupa- ja valvontaviraston ja elinvoimakeskusten välillä.

Pohjois-Savon ELY-keskus pitää tärkeänä, että elinvoimakeskuksille annetaan todelliset valtuudet ja resurssit toimia monialaisena virastona tuloksellisesti sekä suunnitella että toteuttaa viraston toimintaa tukevaa henkilöstöpolitiikkaa, osaamisen kehittämistä, taloudenpitoa ja muita tehtäviä.

On tärkeää, että yhteistyö paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten sekä kansainvälisten viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa on tunnistettu. Yhteistyö on tärkeää koska elinvoimaan liittyy lukuisia tekijöitä ja se korostaa tarvetta toimia laajassa yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa sekä yksityisen että julkisen sektorin toimijoiden kanssa.

Pohjois-Savon ELY-keskus pitää tärkeänä sitä, että valtakunnallisesta roolista huolimatta Lupa- ja valvontaviraston tulisi turvata alueellinen läsnäolo esimerkiksi yhdyshenkilötoiminnan kautta, minkä avulla voitaisiin parantaa asiakkaiden palvelusaatavuutta.

Huttunen Tommi
Pohjois-Savon ELY-keskus

Tuhkalainen Jaana
Pohjois-Savon ELY - Strategiapäällikkö